

Studija slučaja primjer:

SPALJIVANJE OTPADNIH GUMA U RH

CEMEX HRVATSKA D.D

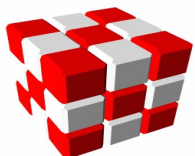
(prije 10 godina)

Predmet: Društveno odgovorno poslovanje

Izradila: Nada Ratković, prof

- UVOD
- GOSPODARSTVO- OKOLIŠ
- OTPAD -OTPADNE GUME KAO GORIVO
- PRIMJER IZ PRAKSE -CEMEX
- COST-BENEFIT ANALIZA
- MIKROEKONOMIJA I ZAGAĐENJE
- ODRŽIVOST RAZVOJA
- ZAKLJUČAK
- LITERATURA

UVOD

- Postojeće stanje postupanja s otpadom u Republici Hrvatskoj ne zadovoljava.
- U svijetu je **termička obrada** najčešći načina zbrinjavanja otpada, a kod nas gotovo i ne postoje suvremena postrojenja većih kapaciteta.
- U razvijenim zemljama postoji praksa i pozitivna višegodišnja iskustva u korištenju nekih vrsta **otpada kao alternativnih goriva** u pećima za proizvodnju cementnog klinkera.
- Primjena goriva dobivenog iz otpada u industriji cementa predstavlja najnoviji trend u okviru zbrinjavanja otpada.
- **Cilj ovog rada** je dati kratak osvrt na trenutnu situaciju u RH-oj u korištenju otpadnih guma kao alternativnog goriva na primjeru Cemex-a.
- **Što to znači za industrijsku proizvodnju, okoliš i stanovništvo i kako utječe na razvoj hrvatskog gospodarstva**

- Okoliš je **ograničeno dobro** s kojim moramo krajnje racionalno upravljati
- Ekonomska aktivnost 21.st.prerasta u ekonomiju okoliša
- Gospodarske aktivnosti duboko su ukorijenjene u problemu okoliša
- **Potrebna je ravnoteža između ekonomije i okoliša**
- Suštinsko pitanje problema okoliša jest poželjno ponašanje potrošača i proizvođača u potrošnji i proizvodnji dobara
- Relacija "gospodarstvo-okoliš" daje odgovor na niz pitanja:
  - Troškovi otklanjanja zagađenosti
  - Društveni dobici od kontrole zagađivanja
  - Ravnoteža između troškova i dobitaka od kontrole

- Hrvatska godišnje proizvede oko **13,2 milijuna tona** otpada,
  - 1,2 milijuna tona komunalnog otpada (ili 270 kilograma po stanu)
  - 0,1 milijun tona opasnog otpada.
  - U trendu je porast otpada po glavi stanovnika.
-
- **Europa godišnje proizvede oko 3 milijarde tona** otpada
  - 306 milijuna tona (ili 415 kilograma po stanu) komunalnog otpada,
  - 30 milijuna tona opasnog otpada.
  - **U Hrvatskoj se reciklira tek 10 posto otpada.**
  - Primjera radi, Švicarska reciklira 80-90% otpada.
  - Ekonomske koristi su im neusporedive.
  - **OČUVANJE OKOLIŠA, RECIKLIRANJE I PONOVA UPOTREBA NISU SAMO FLOSKULE.**

Prirodni uzročnici:

- ✓ klimatski uvjeti
- ✓ potresi
- ✓ vulkanske erupcije
- ✓ poplave
- ✓ požari
- ✓ uragani, tajfuni
- ✓ erozije tla

Antropogeni uzročnici:

- ✓ rast stanovništva
- ✓ urbanizacija (megalopolisi)
- ✓ trošenje prirodnih resursa
- ✓ industrija i energetika
- ✓ promet
- ✓ poljoprivredna proizvodnja

GLAVNI ONEČIŠĆIVAČI ŽIVOTNE SREDINE

VRSTA ZAGAĐIVAČA	GLAVNI IZVORI ZAGAĐENJA
CO₂	Termoelektrane, industrija
CO	Motori s unutarnjim sagorjevanjem, termoelektrane, industrija
SO_x	Termoelektrane, industrija
NO_x	Avionski motori, industrija
Fosfati	Dererdženti, umjetna gnojiva
Živa	Kemijska industrija, metalurgija
Olovo	Benzin za motore s unutarnjim sagorjevanjem
Nafta	Havarije i nesreće
Pesticidi, insekticidi	Poljoprivreda, šumarstvo, veterina, higijena
Radijacija	Nuklearne nesreće, medicina, industrija

SASTAV KOMUNALNOG OTPADA, MJERE I POSTUPCI ZA NJIHOVO ZBRINJAVANJE

BIORAZGRADIV I OTPAD 28-40%	kuhinjski otpad, vrtni otpad, piljevina	→ minimizacija otpada
		→ odvojeno prikupljanje – kompostiranje u CGO
		→ miješani otpad – obrada u CGO
PAPIR I KARTON 22-26%	novine, razne tiskovine, bilježnice, karton, papirnata ambalaža	→ odvojeno prikupljanje-oporaba u papirnoj industriji
		→ miješani otpad – obrada u CGO
STAKLO 4-7%	boce-ambalaža	→ zbrinjavanje po Pravilniku (NN 97/05, 115/05)
	druge stakl. posude, čaše, ravno staklo	→ odvojeno prikupljanje-oporaba u industriji stakla
		→ miješani otpad – interni ostatak u daljnjoj obradi

PLASTIKA (polimerne tvorevine) 11-18%	boce-ambalaža	→ zbrinjavanje po Pravilniku (NN 97/05, 115/05)
	druge posude, folije, razni predmeti	→ odvojeno prikupljanje-oporaba
		→ miješani otpad – gorivi ostatak
METALI (kovine) 4-7%	al-posude-ambalaža	→ zbrinjavanje po Pravilniku (NN 97/05, 115/05)
	druge limenke, razni predmeti	→ odvojeno prikupljanje-oporaba
		→ miješani otpad – interni ostatak
OPASNI KOMUNALNI OTPAD 0,5-1,5%	otpadni lijekovi	→ zbrinjavanje po Pravilniku (NN 72/07)
	otpadna ulja	→ zbrinjavanje po Pravilniku (NN 124/06)
		→ odvojeno prikupljanje-oporaba u CGOO-u
OSTALI OTPAD 10-18%	pelene, složenci, tekstil, obuća i odjeća, guma , koža,	→ miješani otpad – obrada u CGO

KORIŠTENJE RAZLIČITIH VRSTA OTPADA KAO GORIVA NOSI VIŠESTRUKU **KORISTI** ZA INDUSTRIJU, OKOLIŠ I STANOVNIŠTVO.

- Smanjenje emisija CO₂
- Smanjenje korištenja neobnovljivih fosilnih goriva
- Stvaranje energije od otpada
- Smanjenje onečišćenja od neorganiziranog odlaganja
- Smanjenje troškova energije

KLIMATSKE PROMJENE TRAŽE VEĆI ANGAŽMAN INDUSTRIJE

- Hrvatska kao obveznik protokola iz Kyota mora smanjiti emisije CO₂ do 01.siječnja 2013. za **20 %**
- U EU proizvođači cementa već godinama rade na tome da korištenjem zamjenskih izvora energije smanje svoje emisije
- Nemogućnost da se to osigura imat će izravan utjecaj na:
  - konkurentnost,
  - ekonomsku isplativost domaće proizvodnje i
  - na očuvanje radnih mjesta
- očekivani potencijal smanjenja emisije CO₂, **na razini svih tvornica cementa u Hrvatskoj, iznosi 53 kt CO₂ u 2020. godini**

Usporedba karakterističnih pokazatelja proizvodnje cementa

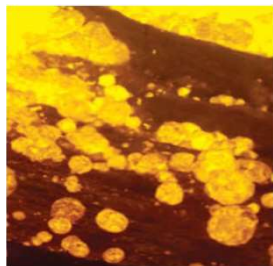
	Hrvatska	Europa*	BAT
Proizvodni proces	<ul style="list-style-type: none"> - suhi postupak - višestupanjski ciklonski izmjenjivač topline - sa i bez predkalcinacije 	<ul style="list-style-type: none"> - 78 % suhi postupak - 16 % polusuhi ili polumokri postupak - 6 % mokri postupak 	<ul style="list-style-type: none"> - suhi postupak - višestupanjski izmjenjivač topline - predkalcinacija
Potrošnja sirovine	1,64 t sirovine/ t klinkera	1,57 t sirovine/ t klinkera	<ul style="list-style-type: none"> - recikliranje sakupljene prašine - upotreba odgovarajućih otpadnih materijala
Potrošnja goriva			
- konvencionalna goriva	<ul style="list-style-type: none"> - 57 % petrol-koks - 31 % ugljen - 4 % tekuća goriva - 6 % plin 	<ul style="list-style-type: none"> - 48 % petrol-koks - 23 % ugljen - 6 % lignit - 4 % tekuća goriva - 1 % plin 	-
- alternativna goriva	- 2 % (otpadna ulja, gume, emulzije, mesno koštano brašno)	- 18 % (otpadna ulja, gume, emulzije, otapala, papir, drvo, RDF i dr.)	-
Energetska efikasnost			
- toplina	3,38 GJ/t klinkera	3,67 GJ/t klinkera	<ul style="list-style-type: none"> - 3 GJ/t klinkera za suhi postupak s višestupanjskim ciklonskim izmjenjivačem topline s predkalcinacijom - 3,1 do 4,2 GJ/t klinkera za suhi postupak u rotacijskoj peći s ciklonskim izmjenjivačem topline
- električna energija	113 kWh/t cementa	104 kWh/t cementa	90 do 130 kWh/t cementa
Udio klinkera u cementu	77 %	80 – 85 % **	

* izvor: CEMBUREAU

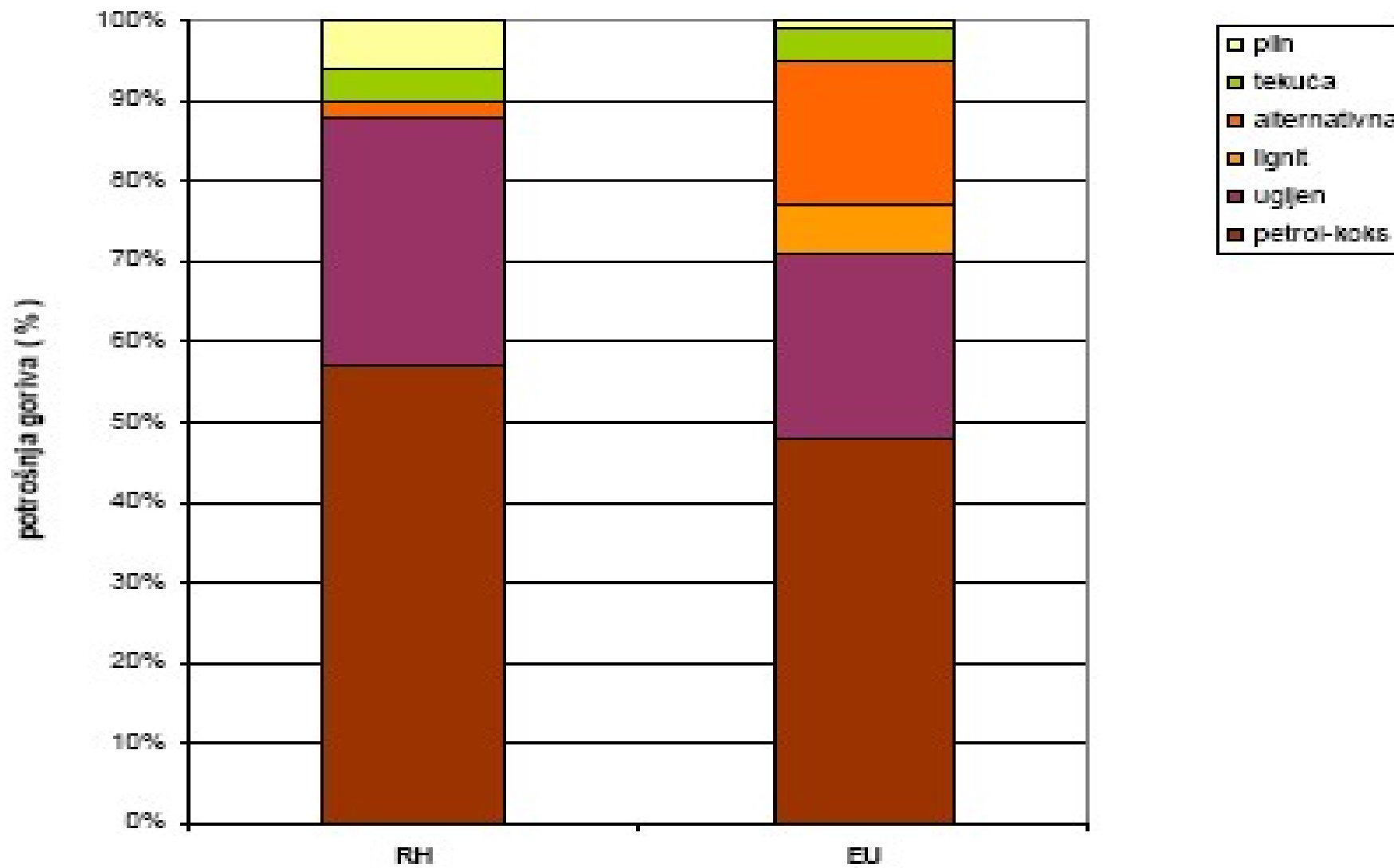
** udio klinkera u cementu je relativno visok zbog toga što tvornice cementa u Europi proizvode čisti portland cement s visokim udjelom klinkera, a dodaci se zbog specifičnih zahtjeva umješavaju naknadno, u fazi korištenja cementa za dobivanje konačnog proizvoda

ŠTO SU TO ZAMJENSKA GORIVA?

- = su razne vrste obrađenog otpadnog materijala koji ostaje nakon što se iskoriste sve mogućnosti ponovne upotrebe ili reciklaže, a koja imaju određenu ogrjevnu vrijednost
- Konvencijalna goriva se sve više zamjenjuju nekonvencijalnim ne-fosilnim gorivima kako bi se povećala učinkovitost resursa i iz ekonomskih razloga.
- **ZAMJENSKA GORIVA SIGURNA SU I KORISNA ALTERNATIVA**
- Njihovom se upotrebom smanjuju ukupne emisije stakleničkih plinova jer se suspaljivanjem oslobađa CO₂

Usporedba strukture potrošnje goriva cementne industrije u Republici Hrvatskoj sa strukturom potrošnje cementne industrije u zemljama Europske unije

Ukupna potrošnja goriva u tvornicama cementa u Hrvatskoj

Potrošnja goriva		1990.	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	
Rotacijska peć																			
Fosilna goriva																			
- antracit	t/god	10.128	15.647	3.567	3.298	1.484	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- ugljen	t/god	123.744	56.519	57.168	47.959	46.316	28.844	37.041	25.565	27.883	23.956	25.094	37.352	42.971	161.244	279.278	197.180	125.012	
- petrol koks	t/god	0	0	0	0	0	0	6.113	15.087	18.598	18.162	16.134	16.338	9.918	2.388	4.725	91.185	185.512	
- mazut	t/god	71.200	48.485	67.517	51.094	76.808	54.713	53.963	63.249	65.820	110.330	131.387	143.384	139.247	103.600	30.122	14.245	6.112	
- dizel/lož ulje lako	t/god	0	0	0	0	0	0	0	0	0	364	414	368	132	354	173	55	55	
- plin	1000m ³	31.168	22.265	40.771	36.163	37.347	36.166	38.887	49.785	54.449	51.559	49.432	53.477	52.223	12.639	2.856	1.121	4.463	
Alternativna goriva																			
- otpadna ulja	t/god	0	0	0	0	0	0	0	0	0	104	94	1.136	1.641	1.935	1.851	1.610	2.837	
- gume	t/god	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.899	2.128	6.878	5.030	3.130	5.022	4.973	3.733	
- emulzije	t/god	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	178	235	467	
- mesno koštano brašno	t/god	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6.299	5.583	2.268	714	558	
Ostale potrebe																			
Sušenje sirovine																			
- mazut	t/god	0	0	0	0	1.000	365	0	30	1.351	0	305	1.011	357	662	1.222	1.452	2.024	
- dizel/lož ulje lako	t/god	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	154	228	160	85	
- plin	1000m ³	6.632	4.764	7.844	6.471	7.493	7.236	8.301	10.005	12.013	11.074	10.393	11.983	11.404	8.852	11.272	13.604	12.287	
Transport i grijanje																			
- dizel/lož ulje lako	t/god	1.409	563	513	485	522	495	598	744	1.558	1.514	2.209	1.929	1.927	2.006	2.084	2.106	2.216	
- plin	1000m ³	55	1.098	1.105	562	1.177	1.193	1.330	1.709	1.412	1.316	958	1.656	2.170	1.588	1.540	1.221	1.238	

- Usporede li se podaci iz tablice za 1999. godinu, s podacima za razdoblje od posljednjih nekoliko godina, evidentni su rezultati učinjenih zahvata na povećanju energetske efikasnosti proizvodnje.
- specifična potrošnja topline svedena je sa 3,62 GJ/t klinkera u 1999. godini, na 3,38 GJ/t klinkera u 2006. godini.

Specifična potrošnja energije		1990.	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
Toplina																		
- ukupna - peć	TJ	7.235	4.475	5.875	4.810	5.807	4.194	4.549	5.330	5.764	7.477	8.214	9.298	9.088	9.284	9.481	9.543	10.152
- ukupna - ostalo	TJ	284	220	321	258	353	318	348	425	570	479	498	579	551	488	577	651	632
- specifična	GJ/t klinkera	3,64	3,54	3,75	3,67	3,63	3,70	3,71	3,70	3,67	3,62	3,56	3,52	3,45	3,55	3,43	3,38	3,38
Električna energija																		
- ukupna	MWh	319.400	207.153	233.044	202.885	238.425	187.850	201.888	227.940	242.535	295.384	311.801	349.199	350.397	379.874	389.925	390.592	411.748
- specifična	kWh/t cementa	124,8	124,3	130,8	127,5	116,8	120,7	124,6	121,7	112,2	115,8	107,2	110,8	102,6	105,3	109,7	110,7	112,6

- **Otpadna guma** je guma osobnih automobila, autobusa, teretnih automobila, radnih strojeva, radnih vozila i traktora, zrakoplova i drugih letjelica, te slični odgovarajući proizvodi koje posjednik ne može ili ne želi upotrebljavati, te ih zbog toga odbacuje ili namjerava odbaciti.
- Gospodarenje otpadnim gumama propisano je Pravilnikom o gospodarenju otpadnim gumama („Narodne novine“ br. 40/06).
- Cilj gospodarenja otpadnim gumama je njihova uporaba, pri čemu recikliranje ima prednost u odnosu na korištenje u energetske svrhe.
- 70% količine otpadnih guma

?

**Pri postupku uporabe odpadnih guma recikliranje
ima prednost u odnosu na korištenje
u energetske svrhe.**

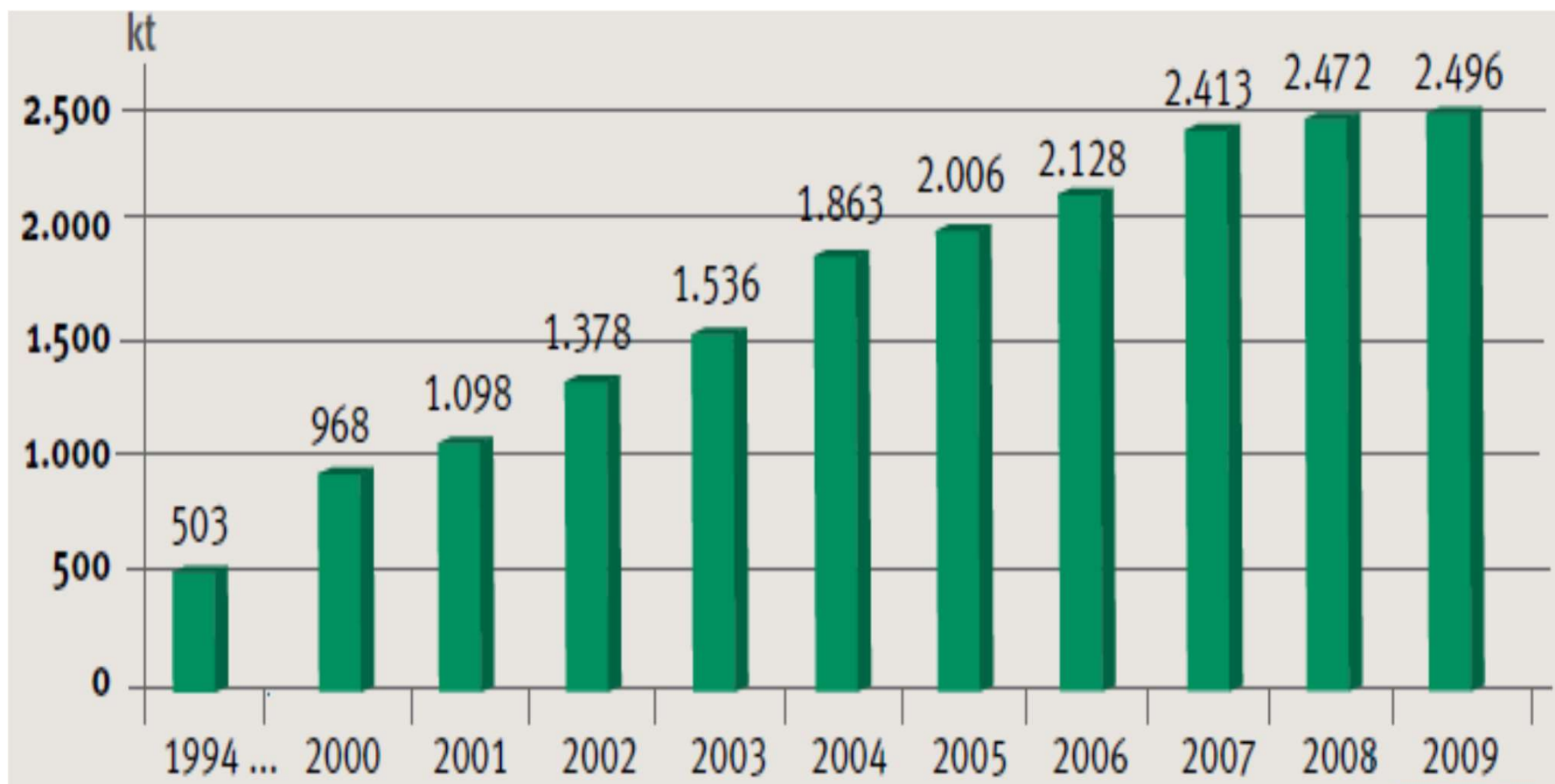

=

- U **HRVATSKOJ** je udio zamjenskih goriva u ukupno potrebnim količinama iznosi samo 3%, od čega su otpadna ulja 2,1%, a komina masline 0,9%.
- Danas se u oko 200 cementara širom svijeta kao alternativno gorivo koriste stare automobilske gume i otpadna ulja.
- **Europska Unija** je nedavno donijela zakon da se u cementarama može spaljivati najviše 30% guma koje se kao otpad pojave u toku jedne godine.
- Niti jedna cementara od spomenutih 200 koja koristi gume kao alternativno gorivo nije riješila **tri glavna problema**.
- **1. nastanak dioksina u ovom procesu**
- **2. stvaranje azotnih (dušikovih) oksida.**
- **3. cementare koje koriste alternativna goriva proizvode velike količine teških metala, koji su vrlo opasni za zdravlje, a ne mogu se ni na koji način uništiti i eliminirati.**

Iz podataka može se zapaziti da je za petnaest godina, od 1994. do 2009. g. količina zbrinutih otpadnih guma u EU rasla po prosječnoj godišnjoj stopi od 25%, povećavajući se sa 503.000 tona, na gotovo 2,5 miliona tona.

- 3 Tvornice cementa
- 2.5 Milijuna tona cementa
- Preko 90% efikasnosti
- 12 Skladišta

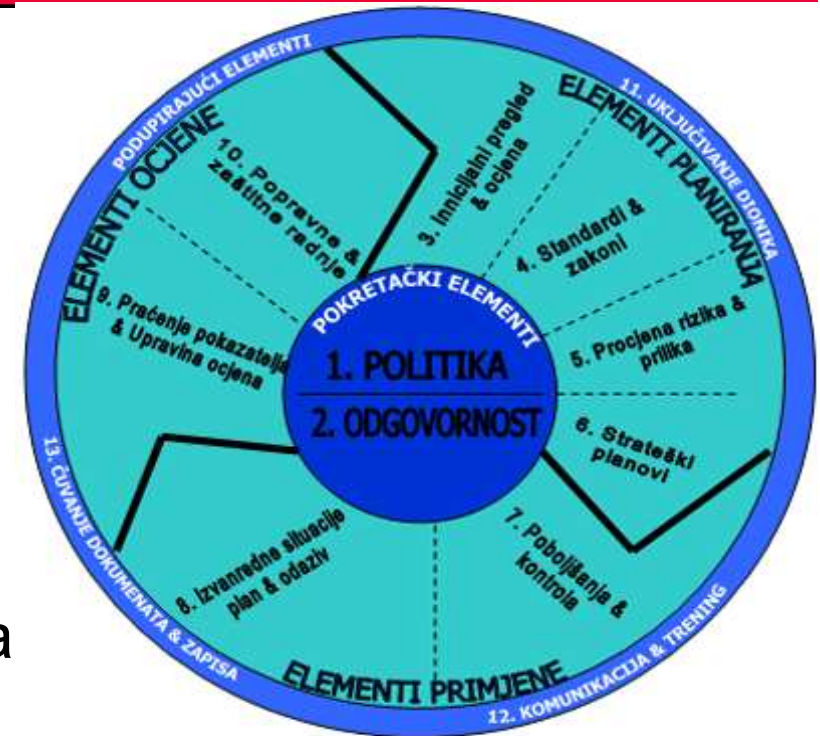

ISO 9001:2000 – Sustav upravljanja kvalitetom

ISO 14001:2004 – Sustav upravljanja okolišem

OHSAS 18001 – Sustav upravljanja zdravljem i zaštitom na radu

Od početka 2007 godine CEMEX je na globalnoj razini uveo **SMS** (sustav upravljanja održivim razvojem)

Poslovanje tvrtke 2006-2010 (eur)

	2006	2007	2008	2009	2010
BROJ ČLANOVA UPRAVE	4.00	6.00	5.00	6.00	6.00
BROJ ZAPOSLENIH	717.00	750.00	765.00	644.00	644.00
PROSJEČNA NETO PLAĆA	1,018.00	1,129.00	1,206.00	1,276.00	1,136.00
UKUPNI PRIHODI	136,499,513.00	158,179,192.00	180,401,192.00	131,004,553.00	118,683,940.00
UKUPNI RASHODI	129,934,796.00	137,909,132.00	163,436,698.00	116,600,208.00	121,215,836.00
PRODUKTIVNOST	32,242.00	57,243.00	65,001.00	53,440.00	29,852.00

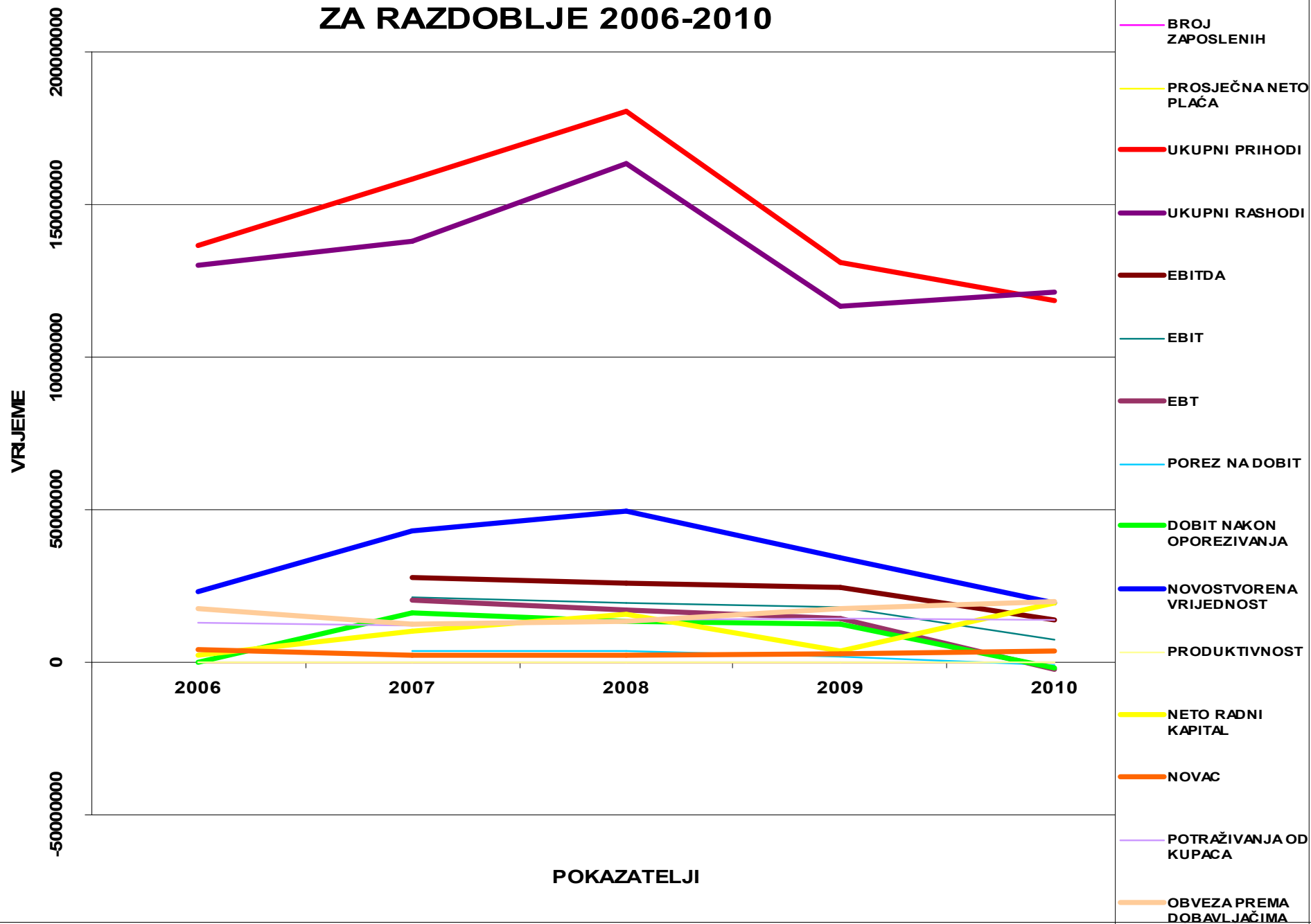

	2006	2007	2008	2009	
EBITDA	-	27,741,398.00	25,804,671.00	24,729,056.00	13,758,101.00
EBIT	-	21,073,020.00	19,261,317.00	17,967,076.00	7,337,064.00
EBT	-	20,270,065.00	16,965,493.00	14,404,346.00	-2,531,896.00
POREZ NA DOBIT	-	3,867,943.00	3,542,043.00	1,732,387.00	-782,709.00
DOBIT NAKON OPOREZIVANJA	2,383.00	16,412,122.00	13,423,450.00	12,671,959.00	-1,749,187.00
NOVOSTVORENA VRIJEDNOST	23,117,866.00	42,931,901.00	49,725,801.00	34,415,533.00	19,224,781.00
PRODUKTIVNOST	32,242.00	57,243.00	65,001.00	53,440.00	29,852.00
NETO RADNI KAPITAL	2,445,092.00	10,305,199.00	15,967,239.00	3,923,543.00	19,510,383.00
NOVAC	3,966,342.00	2,461,785.00	2,430,935.00	2,777,284.00	3,913,291.00
POTRAŽIVANJA OD KUPACA	12,954,956.00	12,040,945.00	13,920,178.00	14,202,367.00	13,903,133.00
OBVEZA PREMA DOBAVLJAČIMA	17,429,039.00	12,324,503.00	13,340,173.00	17,598,534.00	19,729,793.00

POSLOVANJE TVRTKE CEMEX HRVATSKA D.D. ZA RAZDOBLJE 2006-2010

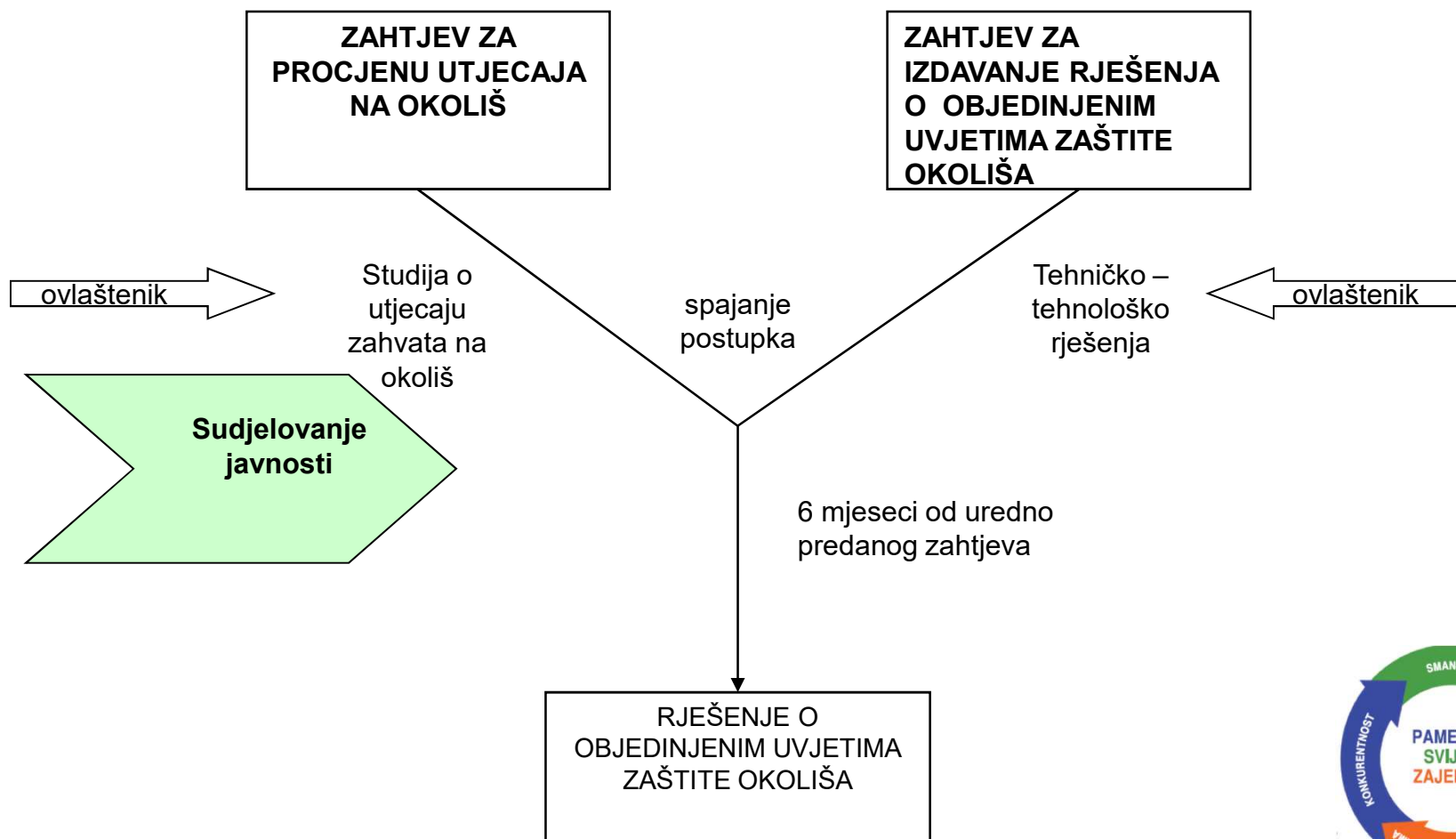

- **CEMEX intenzivno ispituje mogućnosti korištenja različitih vrsta zamjenskih goriva u procesu proizvodnje cementa**
- **Trenutno koristi otprilike 4 % zamjenskih goriva na godišnjoj razini**
- **Ostale cementare u Europi već niz godina koriste razne vrste zamjenskih goriva u omjeru i do 80 posto,**

- **Za svako novo gorivo koje namjerava koristiti tvrtka treba:**
  - **provesti postupak procjene utjecaja na okoliš,**
  - **dobiti dozvolu za gospodarenje otpadom te**
  - **osigurati postrojenje za prihvata, skladištenje i doziranje,**

Instrumenti zaštite okoliša

Utvrđivanje objedinjenih uvjeta zaštite okoliša za postrojenje – NOVA POSTROJENJA

Korištenje energije

Godina	2008.	2009.	2010.	Globalni cilj
Udio alternativne sirovine, %	10,07	8,65	8,23	Uvođenje 12% alternativnih sirovina do 2015., 15% do 2020.
Udio obnovljivih izvora energije, %	0,4	0,98	1,36	10% zamjena fosilnih goriva alternativnim gorivima do 2015., 15% do 2020.
Specifični utrošak energije, MJ/t klinkera	3411	3470	3440	
Klinker/cement faktor*, %	80,74	73,59	73,61	

* Odnos između potrošnje klinkera i proizvodnje cementa izračunato u skladu sa CSI protokolom.

Emisije u zrak

Godina	2008.	2009.	2010.	Globalni cilj
Ukupna emisija NO _x t/g	3417	4364	4061	
Specifična emisija NO _x g/ t klinkera	2105	2417	2263	Smanjenje specifične emisije NO _x po toni klinkera za 15% do 2015. uzimajući kao osnovu 2005.
Ukupna emisija SO _x t/g	300	366	380	
Specifična emisija SO _x g/ t klinkera	185	203	212	Smanjenje specifične emisije SO _x po toni klinkera za 10% do 2015. uzimajući kao osnovu 2005.
Ukupna emisija prašine (t/g)	698	452	76	
Specifična emisija prašine g /t klinkera	430	250	42	Smanjenje specifične emisije praškastih tvari po toni klinkera za 50% do 2015. uzimajući kao osnovu 2005.
% proizvedenog klinkera u pećima sa kontinuiranim mjerenjima	100%	100%	100%	
% rotacijskih peći sa kontinuiranim praćenjem emisija	100%	100%	100%	

Emisije	Izdaci državi za emisije u kunama
Emisija CO2	13 873 941
Specifična CO2 emisija	7 980
Emisija SOx	72 960
Specifična SOx emisija	65 720
Emisija NOx	779 712
Specifična NOx emisija	701 530
Ukupno	15 501 843

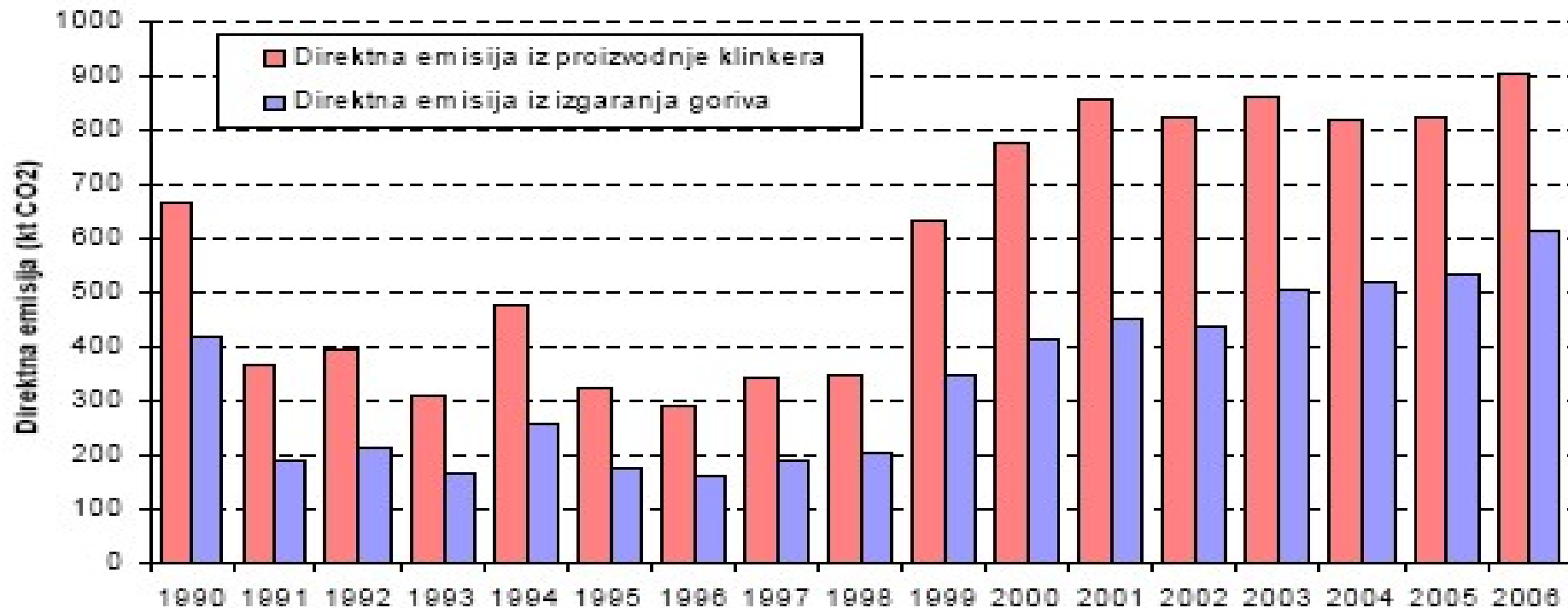
Emisije alternativnih fosilnih goriva (kg CO₂/GJ)

- Udio cementne industrije u emisiji ugljičnog dioksida u Hrvatskoj i 8 do 9% te do 2012. godine predlaže smanjenje emisije stakleničkih plinova za 5%.

Direktna emisije iz proizvodnje klinkera i izgaranja goriva

	Direktna emisija – proizvodnja klinkera (%)	Direktna emisija – izgaranje goriva (%)
Cemex/Dalmacijacement	60 - 66	34 - 40
Sveti Juraj	57 - 67	33 - 43
Sveti Kajo	57 - 65	35 - 43
10. kolovoz	59 - 69	31 - 41

Naknade za troškove onečišćenja zraka

- Način obračunavanja i plaćanja propisan je Uredbom o jediničnim naknadama,
- . Napomena: Uredba o CO₂ još nije donijeta

Emisija CO₂
9 kn/t (1.2 EUR/t)
12 kn/t (1.6 EUR/t)

Naknade za emisije CO₂, SO₂ i NO₂ izrazom:

$$N = N1 \times E \times kk$$

gdje je:

Emisije SO₂ i NO₂
192 kn/t (26.3 EUR/t)
310 kn/t (42.5 EUR/t)

N- iznos naknade za emisiju CO₂, SO₂ i NO₂ u kunama,

N1- naknada za jednu tonu emisije CO₂, SO₂ i NO₂ (jedinična naknada) u kunama,

E- količina emisije u tonama u kalendarskoj godini,

kk- korektivni poticajni koeficijent ovisan o količini i podrijetlu emisije

Upravljanje klimatskim promjenama

Godina	2008.	2009.	2010.	Globalni cilj
Ukupna CO ₂ emisija (neto*), t	1.318.958	1.551.320	1.535.350	
Ukupna CO ₂ emisija (bruto), t	1.321.199	1.555.871	1.541.549	
Specifična CO ₂ emisija (neto), kg /t proizvoda	659	699	665	25% smanjenje emisije CO ₂ / t proizvoda do 2015. uzimajući kao osnovu 1990.

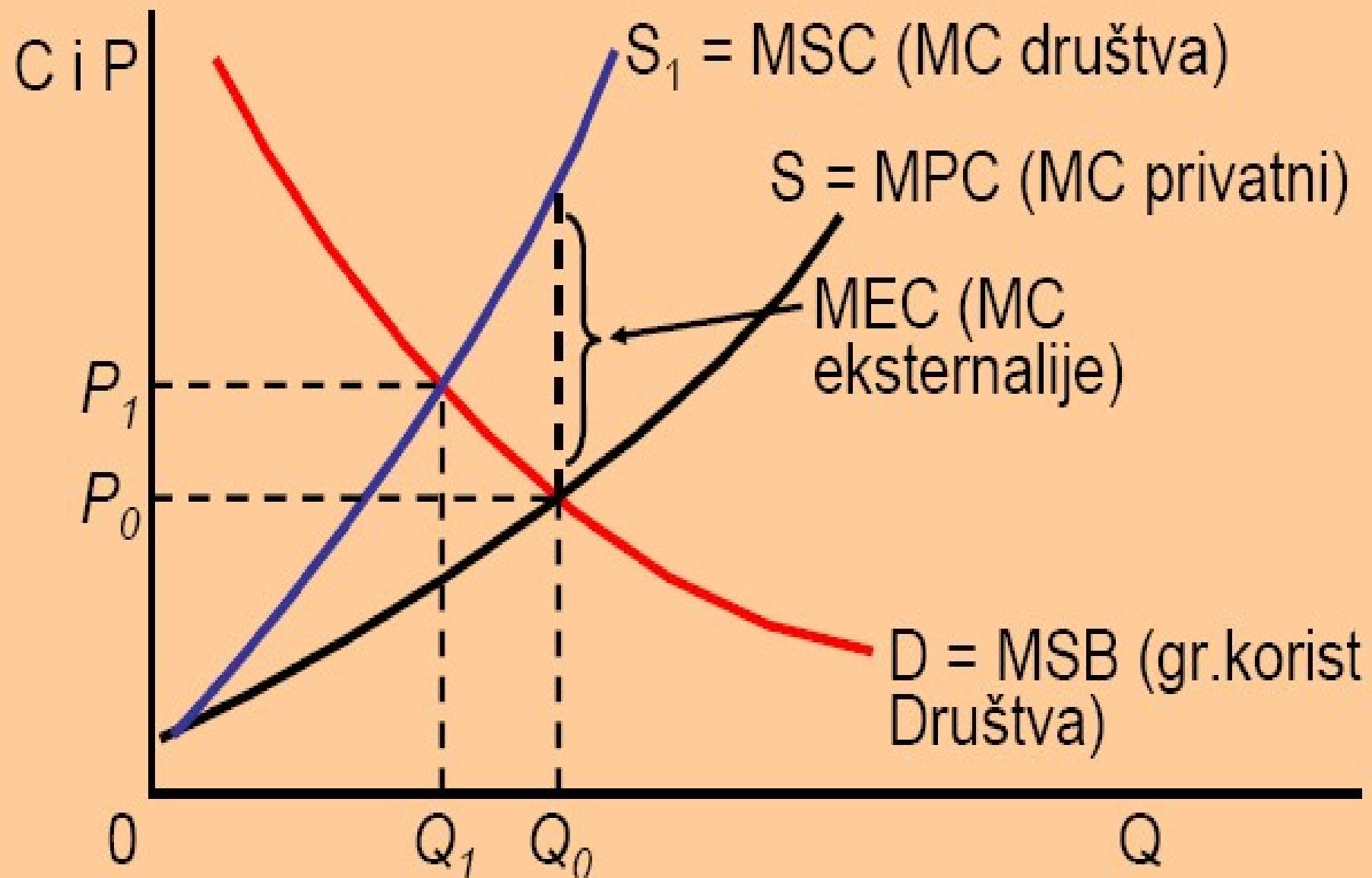
*Neto emisija: ukupna emisija CO₂ minus indirektna uštede kao npr. korištenje alternativnih goriva

- Korištenjem alternativnih goriva i materijala mogu se:
- smanjiti troškovi goriva i emisije ugljičnog dioksida, a zajednici osigurati primjeren i učinkovit način zbrinjavanja otpada.
- Smanjivanjem udjela klinkera u cementu zamjenom drugim materijalima može se:
  - smanjiti potrošnja energije, ali i korištenje prirodnih resursa.
- Primjenom novih tehnologija uvode se ekološka goriva što donosi višestruku korist i za zaštitu okoliša i kao ušteda općenito.
- Dva su načina de se cementarama isplati korištenje istrošenih guma u proizvodnji.
- Prvi način je pomoć države koje subvencioniraju ovaj proces, jer cementare eliminiraju dio opasnog otpada, mada su i sami svjesni da je to daleko od idealnog zbrinjavanja otpada.
- Drugi način je činiti to u zemljama gdje se mogu izbjeći zakoni o zaštiti okoliša

- Troškovi energije u cijeni cementa učestvuju sa oko 40%, od toga 25% otpada na toplinsku energiju,
- Vlasnici cementara smatraju da je ovaj udio u ukupnoj cijeni cementa previsok i traže alternativna i jeftinija goriva.
- Pri tome se dobije barem 30% više energije nego pri korištenju samog uglja.
- Ušteda energije korištenjem otpadnih guma u dobivanju energije ni približno ne može da pokrije troškove zaštite okoliša i zbrinjavanja i kontrole zaostalog otpada u pepelu i filterima.
- **Cemex je od 2007. Fondu za zaštitu okoliša uplatio više od 35 milijuna kuna, od čega samo u ovoj godini devet milijuna.**
- Koliko mi znamo kaštelansku cementaru nitko novčano ne stimulira na korištenje starih guma kao alternativno gorivo.

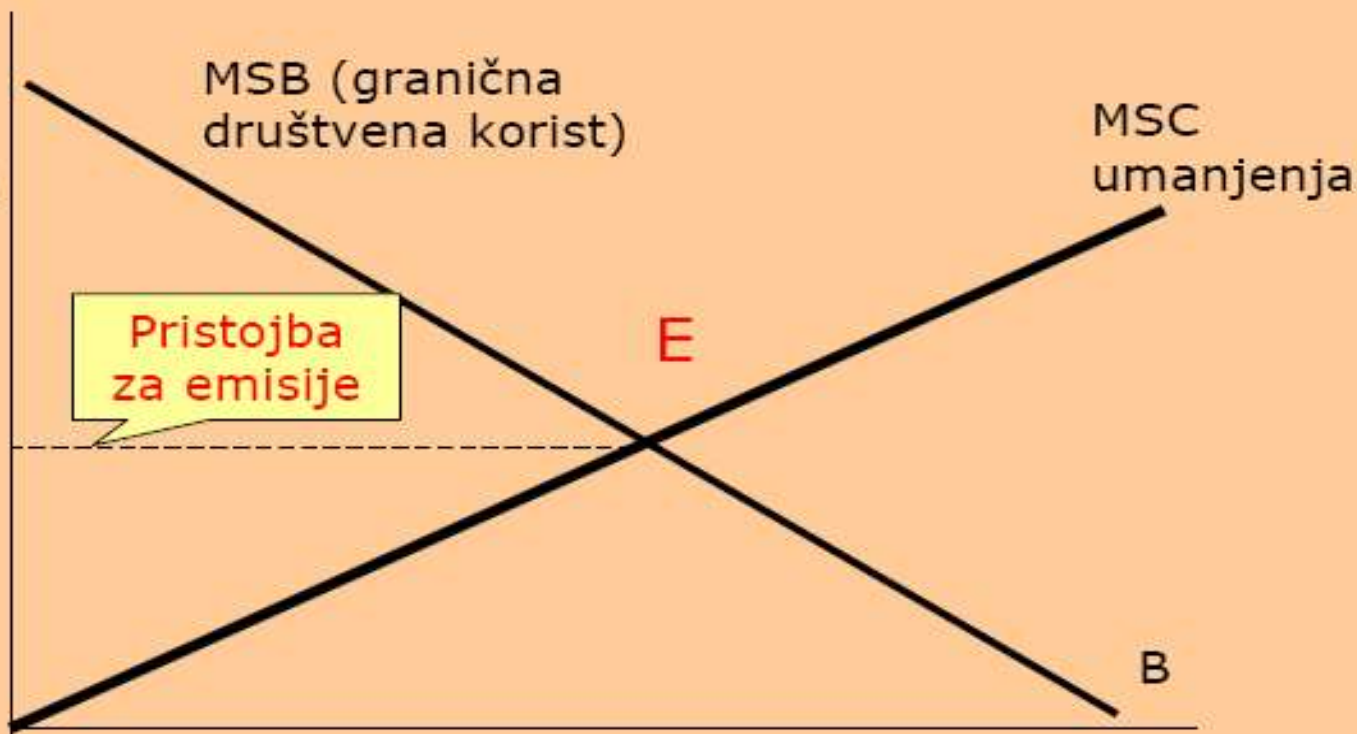
Politike za ispravljanje eksternalija

A decorative graphic consisting of overlapping colored squares (yellow, red, blue) and a black crosshair.

- Država propiše poreze koji su jednaki visini graničnog troška eksternalije
  - $MSC = MPC + MEC$ (gdje je $MEC = \text{Porez}$)
- Pristojbe za emisije
  - Država propiše cijenu po jedinici zagađivanja

Pristojbe za emisije

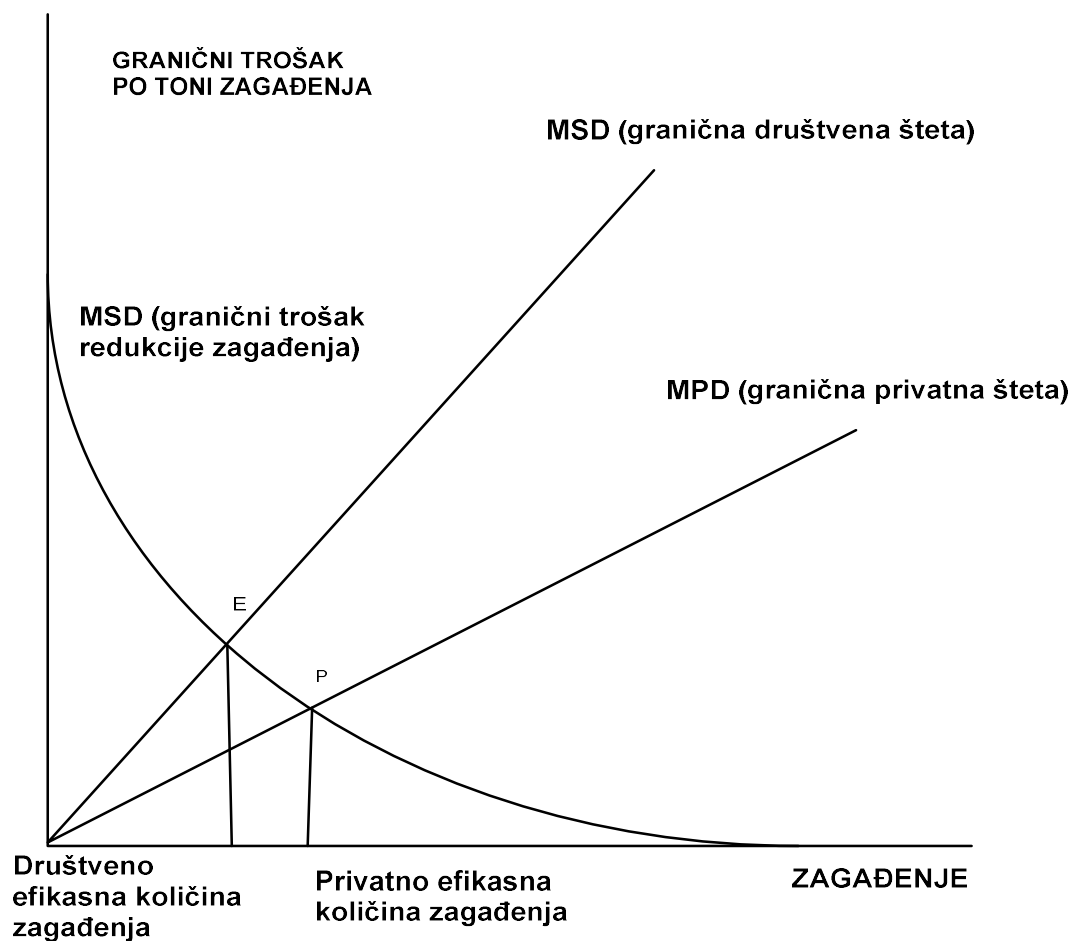
MC i koristi od otklanjanja

Otklonjeno zagađivanje

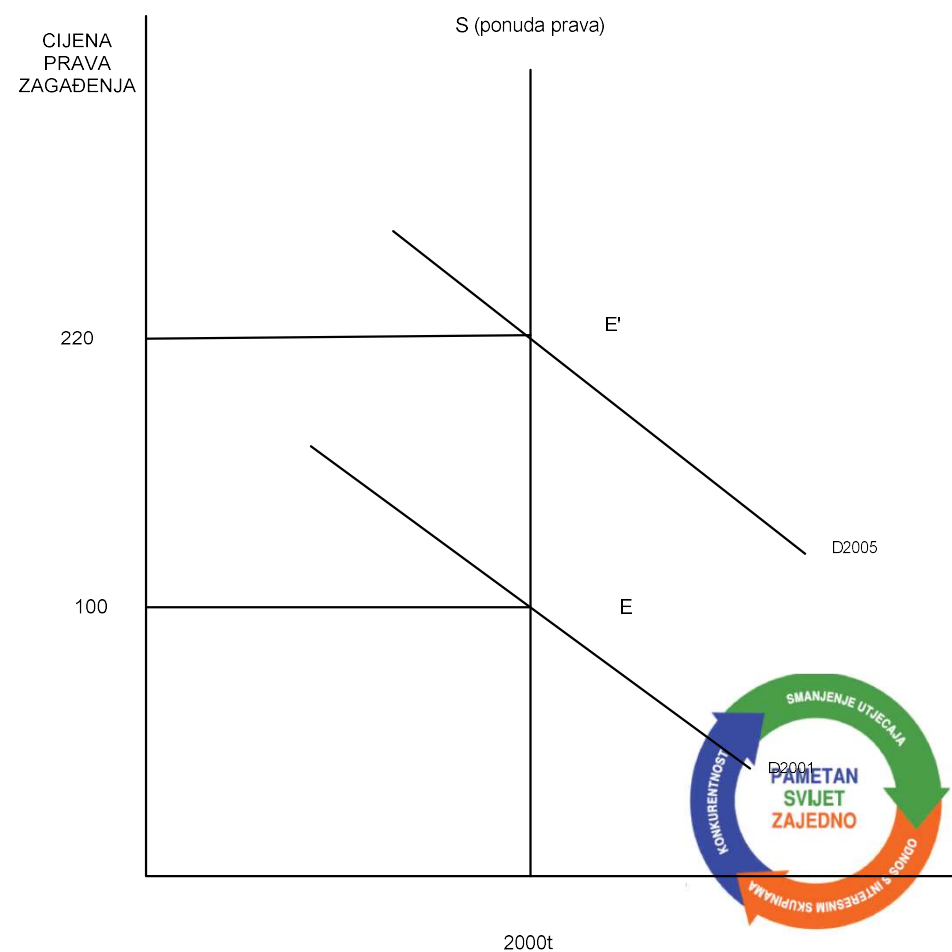
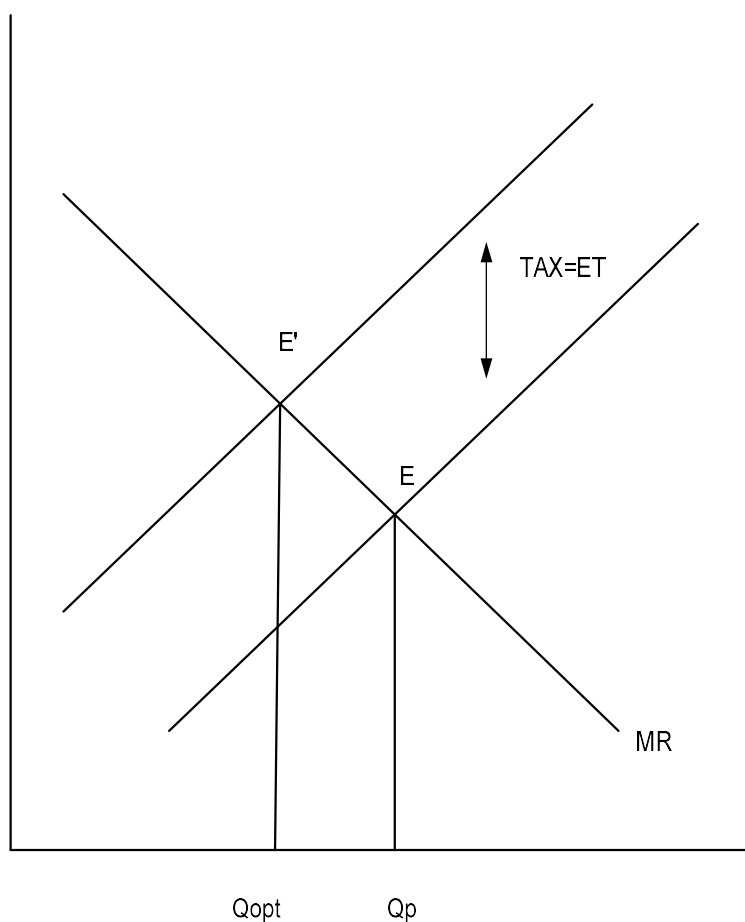

Granični trošak redukcije i štete po toni zagađenja

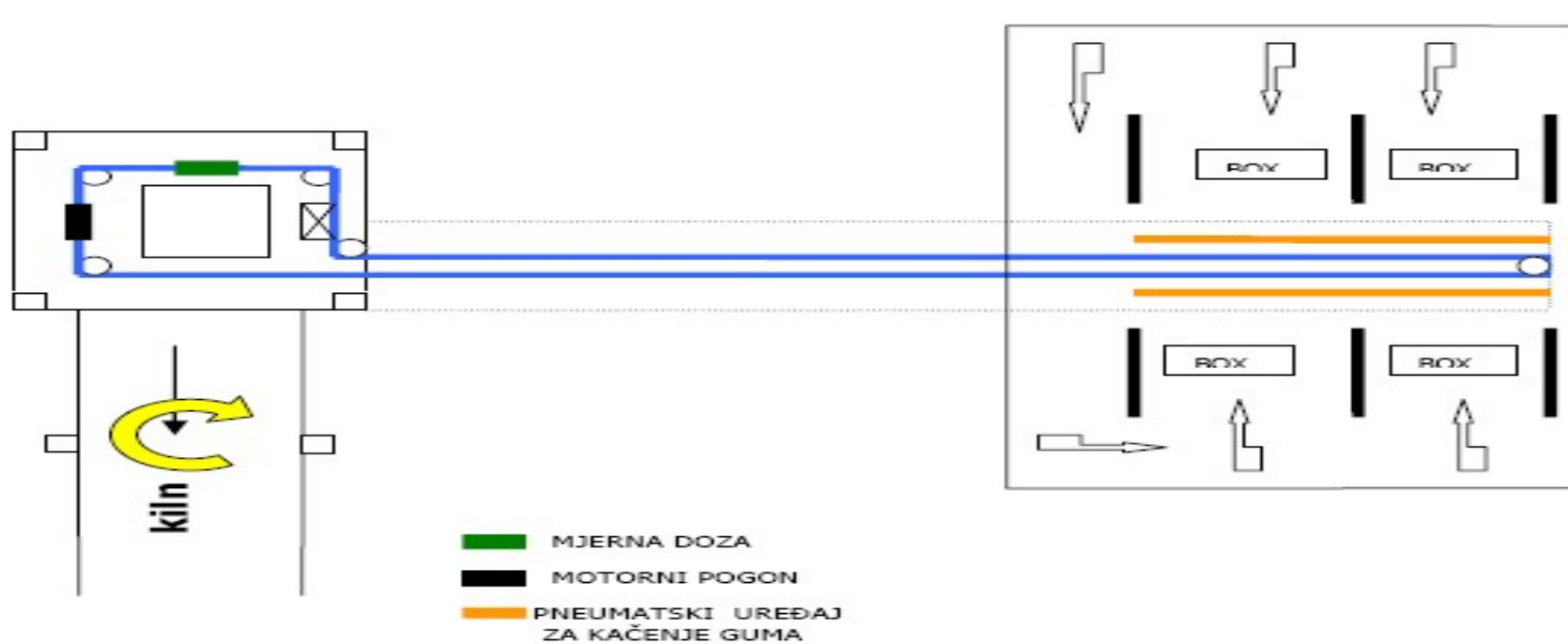
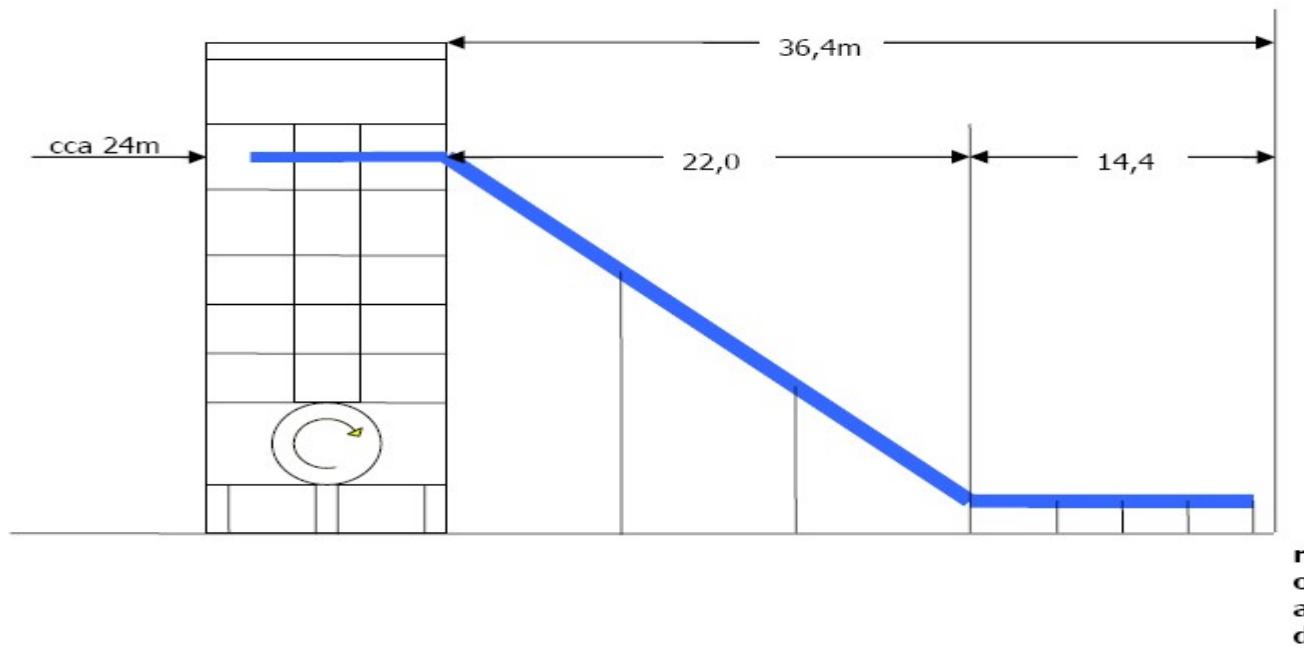

Uvođenje poreza i prava na zagađenje

Blok shema sistema suspaljivanja automobilskih guma

- TVRTKA sustavno provodi smjernice **održivog razvoja**, pa je kao članica **Udruženja hrvatskih tvornica cementa (CCA)** temeljem Svjetske inicijative za održivi razvoj u cementnoj industriji, potpisalo **Izjavu o održivom razvoju** u svibnju 2007. godine.
- Time se obvezala da će u Republici Hrvatskoj doprinostiti:
  - zaštiti klime
  - odgovornom korištenju energije i sirovina
  - smanjenju emisija
  - zdravlju i sigurnosti na radu
  - očuvanju biološke raznolikosti
  - suradnji s lokalnom zajednicom
  - razvoju društveno odgovornog poslovanja

DALMACIJACEMENT

POLITIKA ODRŽIVOG RAZVOJA

Naša vizija održivog razvoja je odgovorno upravljanje zaštitom okoliša, zdravljem i sigurnošću zaposlenika, te odgovoran odnos prema društvenoj zajednici radi postizanja dugoročnog poslovnog uspjeha i zadovoljstva svih zainteresiranih strana.

NAŠA NAČELA:

Poslovanje

- Uskladiti naše poslovanje sa smjernicama održivog razvoja, ugrađujući ih u proces donošenja odluka

Sukladnost

- Raditi u skladu sa zakonskom regulativom, korporativnim smjernicama i zahtjevima Cemex-a, kao i dobrovoljnim sporazumima za koje smo se opredijelili

Obveza

- Razumjeti, predvidjeti i učinkovito reagirati na zahtjeve zainteresiranih strana

Pokazatelji održivosti

- Pratiti, mjeriti, provjeravati i izvještavati o kontinuiranom poboljšanju pokazatelja održivosti

Preventivni pristup

- Sve naše aktivnosti temeljiti na prevenciji i na procjeni rizika u cilju eliminiranja uzroka potencijalnih akcidenata

Inovacija

- Razvijati kulturu napretka koja će integrirati smjernice održivog razvoja u nove tehnologije i usluge

Vodstvo

- Opredjeljenje vodstva tvrtke održivom upravljanju, sa jasnim ciljevima, odgovornošću i za to odgovarajućim resursima

NAŠE OBVEZE:

Mi ćemo:

- Osigurati zdrava i sigurna radna mjesta za naše zaposlenike i dobavljače korištenjem radnji koje sprečavaju accidente i unaprjeđuju zdravlje
- Planirati i upravljati našim proizvodnim postupcima sprječavajući zagađenje i očuvanje prirodnih resursa, uključujući biološku raznolikost, vodu i energiju, primjenom alternativnih sirovina, goriva i energetske učinkovitosti, sukladno zakonskoj regulativi, zahtjevima CEMEX-a i u suradnji sa lokalnom zajednicom
- Poboljšavati naše proizvode i usluge smanjujući pritom utjecaj kroz vijek trajanja, od eksploatacije, proizvodnje, te učinkovite upotrebe do konačne uporabe/odlaganja
- Stalno unaprjeđivati kvalitetu života društvene zajednice sudjelovanjem u njihovu razvoju
- Povezati sa relevantnim zainteresiranim stranama, uvažavajući njihove brige, a istovremeno postizati poslovne ciljeve
- Stalno smanjivati emisije prašine i buke

Predsjednik Uprave

Trpimir Rendić

- Prošla su vremena prihvatljive - niske razine zagađivanja zemlje.
- Na okoliš sve više danas gledamo kao na *luksuzno dobro*.
- Briga za okoliš sve će više rasti.

- Nulto onečišćenje uglavnom nije društveno poželjno! (ono bi impliciralo sprječavanje proizvodnje, što je neučinkovito rješenje)
- gospodarskom rastu je neophodna proizvodnja, posebno cementna industrija, iako je korisan zagađivač
- država bi trebala poticati razvoj industrije, subvencionirati hrvatsku cementnu industriju, što bi u konačnici dovelo do povećanja BDP-a.

• Djeluj lokalno misli globalno

KNJIGE

1. Črnjar M. (2002.): **EKONOMIKA I POLITIKA ZAŠTITE OKOLIŠA, Ekologija-Ekonomija-Menadžment-Politika**
2. **Pavić I., Benić.Đ, Hashi I., Mikroekonomija, Ekonomski fakultet Split, 2006**
3. Goldstein, E.S.: **EKONOMIKA I OKOLIŠ**, 2. izdanje, MATE d.o.o. Zagreb
4. Kordej-De Villa Ž. (2003.): **FORMULIRANJE I PROVOĐENJE POLITIKE ZAŠTITE OKOLIŠA: PRIMJER HRVATSKE**, doktorska disertacija

ČASOPISI

1. **EGE – Energetika • Gospodarstvo • Ekologija • Etika**
2. **GOSPODARSTVO I OKOLIŠ**
3. **SOCIJALNA EKOLOGIJA**

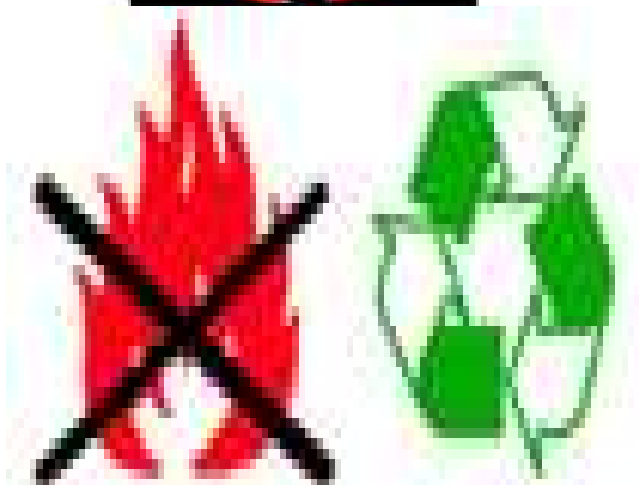
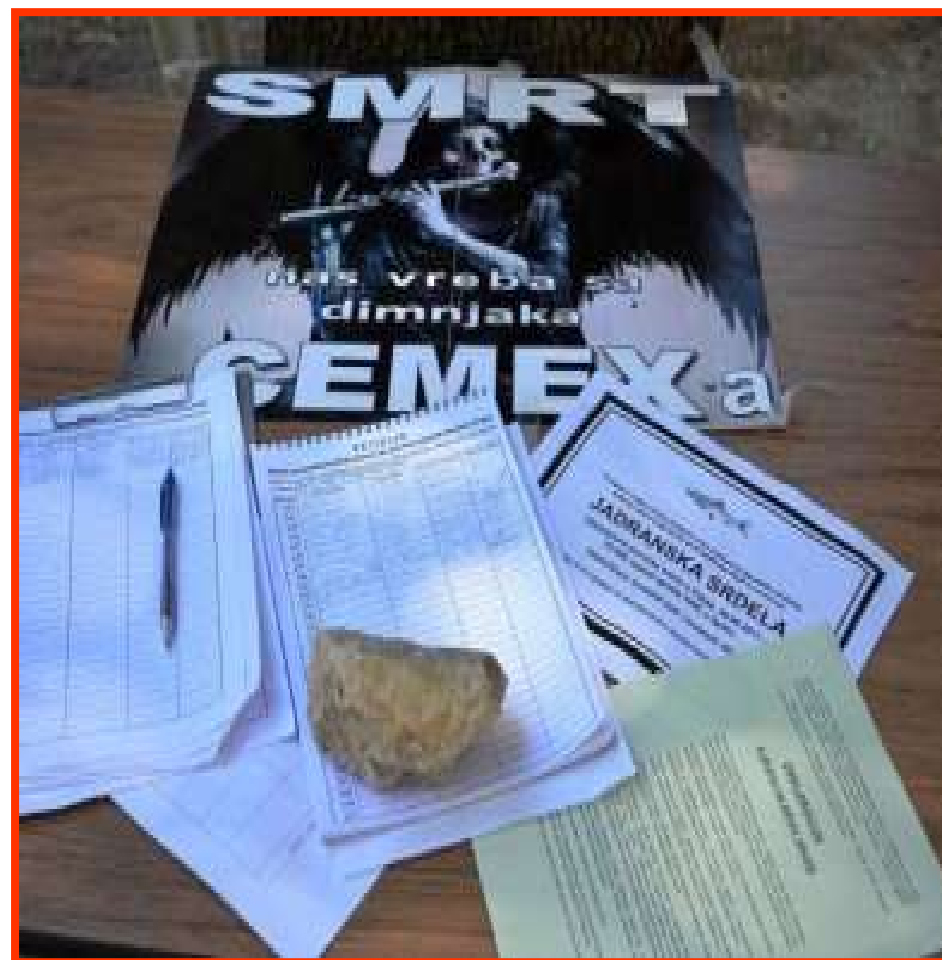
MREŽNE STRANICE

1. **Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost: www.fzoeu.hr**
2. **Hrvatska agencija za zaštitu okoliša - Croatia Environment Agency: <http://www.azo.hr/>**
3. **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva: <http://www.mzopu.hr/>**
4. Službene mrežne stranice tvrtke Cemex-Dalmacijacement d.d. Kaštel Sućurac: www.cemex.hr

OSTALI IZVORI

1. Željka Kordej-De Villa i Mirjana Papafava: **EKONOMSKI INSTRUMENTI U POLITICI ZAŠTITE OKOLIŠA U HRVATSKOJ - TEORIJSKA SAZNANJA I ISKUSTVA** u PRIVREDNA KRETANJA I EKONOMSKA POLITIKA, broj 94/2003, str.53.
2. **FINANCIRANJE U ZAŠTITI OKOLIŠA, Zbornik radova sa međunarodnog savjetovanja**, Mljet 03. i 04. lipnja 1998.
3. **Nacionalna strategija o zaštiti okoliša u Republici Hrvatskoj**
4. **Zakon o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost**

ŠTO VI MISLITE

HVALA
NA
PAŽNJI

